

14. Pieël èn Maas

Méél as zèlfstandige geménjtje is óp 1 jannuuwarrie 2010 utj de gesjiedenisbuuk verdweene. 't Is ieën groeëte geménjtje gewórre mi Hèlde, Kèssel èn Maasbree ónder de naam "Peel en Maas".

Övver de naam is nòg hél wa te doe geweest, mèr utjéénjdelek is 't tòch nòg goe gekómme. We kanne zégge, dèh tje reedelek dimmókraaties is gekózze. De inwooners van Méél, Hèlde, Kèssel èn Maasbree kooste kieze utj dréj naame: 1. Peel en Maas 2. Helden 3. 't Land van Kessel. De meerderhétj koos vur *Peel en Maas*. Dizze naam dékt de laading wal van de dèurepe die tusse Maas èn Pieël ligge.

Mèkkeleker waar 't geweest as de naam haa bestao utj ieën woord.

Zò ving ik *Leudal* ènne sjònne naam vur 'n geménjtje.

'n Saametrékking van de uurste lètters van de bestònde naame bevrild *Hemekema* is niks èn vuls te gekunsteld. Ik ken ènne naam die óp zòn menier is saamegestéeld en die tòch reedelek klinkt: dèh is *Laar-beek*, 'n kòmbienaasie van *Lieshout*, *Beek en Donk* en *Aarle-Rixtel*.

Ik heb wal 's gedaacht, zou ènne Latéjnse of Róméjnse naam wa geweest kanne zin: 't land tusse Palus "Peel" en Mosa "Maas". Dan harrege kanne dinke èn de naam *Paloemosa*. Die is wal goe klinkend, mèr tòch ók nie mèr van dizzen tidj. Èn dan weeste de Hòllanders nòg nie wòr *Paloemosa* örges lag. Nee, we doen 't mi *Peel en Maas*.

In uurstē instansie is de fuuzie nie harmonies begónne.

Histoories gezie waar dèh ók wal te begrieppe.

In 't pas versjeene boek van Medelo "Meijel, bijzonder dorp in de Peel" léés ik óp bladzéjde 64: "Maar ook de invallen vanuit Helden en Kessel brachten volgens processtukken de heer en inwoners van Meijel voortdurend ellende. Een van de gewelddadigste vond plaats op woensdag 15 september en donderdag 16 september 1591, toen zij als 'razende honden' de Meijelse gerichtsbode Philip van Asten zochten. Met geweld werden schapen en paarden naar Helden gedreven, loslopende kippen werden doodgeslagen en als buit meegenomen, op de handen van de vrouw van Jan Linskens werd zo hard geslagen dat haar polsen braken, Lenaert Ingenhaegh werd bloedend en met gebroken benen achtergelaten op de Donk en gereedschappen verdwenen naar het oosten".

Ók vanutj 't zöjde kwaam gevaor vur Méél. Óp bladzéjde 63 van'tzèlfde boek lééze we: "Vervolgens trokken op dinsdag 1 juli 1572 om negen uur in de morgen duizend sterke en zwaar bewapende mannen uit Roggel, Heythuysen, Nunhem, Haelen, Buggenum, Horn en Beegden de vrijheerlijkheid Meijel binnen. Zij schreeuwden 'Sla dood, sla dood' en ze sloegen bloeddorstig op de Meijelsen in, zelfs op zwangere vrouwen.

Eten en drinken werden geroofd, brood werd uit ovens getrokken, deuren en vensters werden vernield, geld en kostbaarheden probeerden ze mee te nemen en wat aan kasten en huisraad niet meegenomen kon worden werd kapot geslagen".

Kaart van Meijel 1592 in processen tegen Graafschap Horn en Helden-Kessel

Nou waare de Méélse ók gén lievertjes èn van 'n fuuzie waar toen ne-tuurlek gén spraake. 1568 Is 't jaor wòrin de Taachtigjörriige Òrlòg be-goost tusse de Hòllanders èn de Spanjaarden, mèr 't liekt ter veul óp dèh ter ók een taachtigjörriige òrlòg waar tusse Méél èn de eumliggende dèurepe. 't Klinkt nou as 'n óperètte èn gelukkig is ter tiggewórrig saamewérking in plats van reuzjie. Èn zin de Méélse op éne énkele nao de frustraasies van vruugger kwitj. De gesjieddenis van toen is fòl-kloore gewórre.

In 't midde van de jòrre suvventig waar der ók spraake van fuuzie van Méél. Ik héb toen, in 't *Mééls krèntje* méénj ik, gesjrivve dèh 'n fuuzie mi Hèlde kultuureel gezie óp grónd van de diealèktversjille nie vur de haand lag. Die versjille zin der nòg wal mèr speule gén belangriekke rol in 't gehieël mèr.

Waar der al 'n *Mééls Woordeboe:k*, in 2009 is versjeene 't *Woordebook van Helje*. Dòr kanne ge as Méélse nao de fuuzie nie umhin. Óp de leeste ròdsvergadering óp 30 disèmber 2009 gehaawe in D'n Binger booj zjoernaliste Gertie Driessen di woordeboe:k èn *BeeènWee* èn mi 't verzuuk van ur dèh ze zich mooste verdieppe in de Hèldese taal mi 't oeëg óp de fuuzie. Dèh waar 'n goeje tip.

De afgeloëpe wéék héb ik mij 't *Woordebook van Helje* ók èngesjaft èn ik moet zégge ik héb ter génne spitj van. Ik mis 'n inlééjing. Wal is ter 'n semier veursjrift vur de spèlling. Vur de rèst is 't 'n ópsómring van weurd. Veul weurd klinke wal anders mèr dòr bènne ge zoeë èn gewéénd. Dèh 't Mééls *slikke* in het Hèldes *sjikke*, *smèkke* *sjmèkke*, *snoe:t sijn-oet*, *stroeeë sjtroeë* wéerd, hërre ge zoeë in de gatter.

In Hèlde gòn ze nie nò *husj* mèr *nao hoës* èn *nao boete* in plats van nò *butje*.

Èn mi Aswoenzig haale ze in Hèlde 'n *aosekruutske*, in Méél 'n *askreusjke*.

'n Hoeëp weurd zin óngevieër 'tzèlfde as in 't Mééls, mèr der zin der ók die hél apart zin. Mesjiens zòn die nie misstao in 't Mééls. Ik nuum der 'n dél: *aomezeiksel* "mier", *breidsjieter* (Mé. zou zijn *brésjitjer*) "opschepper", *daakhaas* "kat", *gefiefd* "slim" "beleefd", *gruézelmènke* "moppe-raar", *hiepkeutel* "koukleum", *krelkespeser* "betweter", *mankasie* "man-kement, tekort", *moetskop* "domoor", *ruveletuut* "samenhang, verband", *tort* "pijn, ellende", *wikkewane* "wippen, schommelen", *zobbès* "slordig persoon", *poorsele* "dwarsdrijven".

Der is ók 'n trèfwoord **Meiel**. Tòt meen verbaazing léés ik dòr ónder andere "De officieel aangenomen plaatsaanduiding is nu: *Méél*. Maar het strookt met geen enkele spellingsregel". Óp bladzéjde 11 van 't *Mééls Woordeboe:k* héb ik die *éé*-klank van *Méél* goe verklaord. Èn ik bèn dòr vur teruggevalle óp de spèlling zòas die béj de 'Nijmeegse Centrale voor Dialect- en Naamkunde' gebruikt woor bij de afleveringe van 't *Woor-denboek van de Brabantse Dialecten*. Èn die *éé*-klank li dus wal deegelek 'n spèllingsreegel ten gróndslag. Ik wit goe dèh *Méél* ók as *Mael* gespèeld haa kanne wéere vòlges de *Spelling 2003 voor de Limburgse Dialecten*. Mèr vur de òffiesieële sjriefweesj van *Meijel* hé men gekòzze vur de *éé*-spèlling van 't *Mééls Woordeboe:k*.

Nòg wa anders wil ik r`ècht zitte, umd`h t`h 'n `jge l`eve zou kanne g`n l`eje in 't k`ontakt tusse H`elde `n M`eel. `Op diez`elfde r`òdszitting van 30 dis`ember van 2009 jaor zee zjoernaliste Gertie Driessen, d`h `enne H`eldese w`ethaawer teege ur haa gezi, d`h 't woord *d`orske* nie veurkwaam in 't *M`eels Woordeboe:k*. Ze moette dan in H`elde b`etter di woordeboek l`eje. Ze moette dan kieke in 't register `nder de k`op **deerntje**. Hoe raar 't mesjiens `k klinkt, m`er *d`orske* is afgel`jd van het Nidderlantse **deerntje**.

Dees krietiese noote doen `vveregens niks af `n de taalkundige waarde van 't *Woordebook van Helje*. 't Is 'n sj`n `n belangriekke bijdraage `n de woordesjat van de gem`njtje Peel en Maas.

Hoe de l`okaale dieal`kte van Peel en Maas zich zalle `ntwikkele in de toek`mst is nou nie te z`gge, m`er d`h se mekaar g`n be`nvloedde, d`r is nie `n te `ntk`omme.

H`erman van de m`ester